

Kelâmın Duayenleri: Prof. Dr. Şerafettin Gölcük ile Söyleşi

Doyens of Kalâm:
An Interview with Professor Şerafettin Gölcük

“Gölcük, Şerafettin. “Kelâmın Duayenleri: Prof. Dr. Şerafettin Gölcük ile Söyleşi”
(Söyleşiyi Yapan: Ahmet Mekin KANDEMİR, Söyleşi Transkripsiyonu). Kader 21/1
(Haziran 2023), 417-435.”

Ahmet Mekin KANDEMİR

Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Karabük/Türkiye
Associate Professor, Karabük University, Faculty of Islamic Studies, Karabük/Türkiye
ahmetmekin@hotmail.com | orcid.org/0000-0002-0030-8297 | ror.org/04wy7gp54

Makale Bilgisi Article Information

Makale Türü Article Type

Söyleşi Interview

Geliş Tarihi Date Recieved

27 Haziran 2023 27 June 2023

Kabul Tarihi Date Accepted

27 Haziran 2023 27 June 2023

Yayın Tarihi Date Published

30 Haziran 2023 30 June 2023

İntihal Plagiarism

Bu makale, iTenticate yazılımı ile taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned with iTenticate software. No plagiarism detected.

Etik Beyan Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Ahmet Mekin Kandemir).

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Ahmet Mekin Kandemir).

CC BY-NC-ND 4.0 lisansı ile lisanslanmıştır.

Licensed under CC BY-NC-ND 4.0 license.

Öz

Yayın hayatına başladığı 2003 yılından itibaren kelâm ilmine ve ilişkili alanlara dair akademik çalışmaları yayımlayan KADER Dergisi, 2022 Haziran sayısından itibaren kelâmın duayen hocalarıyla söyleşi yapmaya başlamıştır. Bu kapsamda üçüncüsünü gerçekleştirdiğimiz bu seride alanın emektar hocalarından Prof. Dr. Şerafettin GÖLCÜK ile bir söyleşi yaptık. Şerafettin Gölcük 1941 yılında Ödemiş'te dünyaya geldi. İlk, orta ve lise tahsilini İzmir'de tamamladı. Ödemiş ve Kestanepazarı Kur'an Kurslarında Kur'an-ı Kerim ve Arapça başta olmak üzere dini ilimler tahsil etti. 1960 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. 1972 yılında Sorbonne Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. 1973 yılında Erzurum Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde kelâm asistanı olarak göreve başladı. 1977'de doçent, 1984'te profesör oldu. 1985 yılında profesör olarak göreve başladığı Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden 2008 yılında emekli oldu. Dekan yardımcılığı, bölüm başkanlığı, araştırma merkezi başkanlığı gibi idari görevlerin yanı sıra Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi ve Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti üyesi olarak da görev yaptı. Arapça, İngilizce ve Fransızca bilen Gölcük, iki çocuk babasıdır.

Anahtar Kelimeler: Kelâm, Türkiye'de dinî düşünce, Kelâm Anabilim Dalı, Öncü kelâmcılar, Şerafettin Gölcük.

Abstract

KADER Journal, which has been publishing academic studies on kalâm and related fields since 2003, has started to interview with the doyens of kalâm since the June issue of 2022. In this context, we had an interview with Professor Şerafettin GÖLCÜK, one of the veteran professors of the field within the scope of this series. Şerafettin Gölcük was born in 1941 in Ödemiş. He completed his primary, secondary, and high school education in İzmir. He studied religious sciences in Ödemiş and Kestanepazarı Qur'an Courses. He graduated from Ankara University Faculty of Theology in 1960 and completed his doctorate at Sorbonne University in 1972. He started to work as a theological assistant at Erzurum University, Faculty of Islamic Studies in 1973 and, became an associate professor in 1977 and professor in 1984. he retired from Selçuk University Faculty of Theology in 2008 where he started to work as a professor in 1985. In addition to administrative duties such as vice dean, head of the department, and head of the research center, he also served as a member of the High Council of Religious Affairs and the Board of Trustees of the Religious Foundation. He speaks Arabic, English, and French and has two children.

Keywords: Kalâm, Religious thought in Turkey, Department of Kalâm, Pioneer theologians, Şerafettin Gölcük.

KADER: Muhterem hocam, öncelikle röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz ve bizi hane-i saadetinizde misafir ettiğiniz için teşekkür ederiz. Daha önce de bahsettiğim gibi bu röportajımızı genç kelimcilerin sizi tanınması, çalışmalarınız ve hayat tecrübeniz hakkında bilgi sahibi olması için yapıyoruz. Bu bağlamda ilk olarak ailenizden ve çocukluk yıllarınızdan bahsedebilir misiniz? Şerafettin Gölcük nasıl bir ailede ve ortamda doğdu?

Şerafettin GÖLCÜK: Önce sizi tebrik ediyorum, sizlere teşekkür ediyorum. Bu teşebbüsünüzün hayırlara vesile olmasını Rabbimden niyaz ediyorum. Tabi Şerafettin kelâmcılardan bir tanesi şu anda. Bu günlere nasıl geldiğini kısaca anlatayım. Bizim ailemiz bildiğim kadarıyla Buhara Semerkant tarafından önce Yalvaç'a oradan da Birgi'ye gelmiş. Büyük dedem hoca imiş. Dedem, babam ve ailem hepsi Birgili, İmam Birgivî'nin memleketindedir. Birgi çok meşhur bir belde. 2022 Birleşmiş Milletler dünya çapında 32 tane köyü dünya kültür ve tarih mirası ve turizm listesine almış. Bunlardan biri de Birgi'dir. Bozdağı'nın eteklerinde, böyle Ödemiş'e nazır bir yer. Babam orada doğmuş, annem ise Beydağı Yağcılar köyünde dünyaya gelmiş. Fakat çok değişik şeyler olmuş. Babamın annesi Beydağlı. Mehmet Emin dedem Adana'da rahmetli olunca babam şöyle demiş: "Ben hafızlık yapmış Maksud'a kadar okumuştum, fakat babam rahmetli olunca artık tuz torbası boynuma geçti." Yani artık okumayı bırakmış. Çünkü üç yaşında bir kız kardeşi var, yedi yaşında bir oğlan kardeşi var. Bir de genç bir annesi var. Onların geçimini sağlamak için artık çalışmak durumunda kaldım derdi. Fazla detaya gerek yok, nasıl oluyorsa babam Yağcılar Köyü'ne gelmiş, orada annemle evlenmişler. Yani aile tarihimiz böyle.

Ben 1941 yılında doğdum, Mayıs ayı diye tahmin ediyorum. O köyde ilkokulu okudum. Babam hafız olduğu halde, kırklı yılların sonu ellili yılların başı, bize çarşıdan bir Elifba alıp okutmadı. Korkunç bir takip vardı. Ama babam rahmetli yedi yaşımızda bize, ben yedi yaşında namaza başladım, namazın nasıl kılınacağını ve namaz surelerini hem bize hem de mahallenin çocuklarına öğretti. Gece çok geç saatlerde, ışıkları da söndürürdük bazen, babam bize namaz surelerini ezberletirdi. Yani basit ilmihal bilgileri, elementer bilgileri verirdi. Orada başladık. Tabi babam beni okutmak istiyor. Ben başarılı bir öğrenciymişim. Birtakım teşebbüsleri oldu, ama olmadı. Sonra bir gün hiç unutmuyorum yine köydeyiz, akşamüzeri. Ablamla abim var, yemek yiyeceğiz. Baktım çok neşeli, çok sevinçli. Aslında benim adım Ahmet Şeref. İlkokula gidince ben adımın Şerafettin olduğunu öğrendim. İşte ben köyümdeki mektepte okudum. Biz on bir kişiydik, öğretmenimiz mezun olduğumuzda çay yapmış, böyle mezuniyet partisi gibi bir şey hazırlamış. Orada her birimize sordu, ne yapmak istiyorsunuz diye. On bir kişiden sadece ben okumak istiyorum dedim. Diğerleri de köyle çiftçilik, çobanlık yapacaklarını söyledi. Babam o akşam dedi ki Şeref'i okutacak bir yer bulduk. Ödemiş'te Kur'an kursu açılacaktı, 1953 yılının Mart ayı, oraya götüreceğiz seni dedi. Hemen babam aldı götürdü beni oraya. Teferruata girmeyeyim, Ödemiş Kur'an kursunda ben tahsile başladım. Yaşım on bir, iyi hatırlıyorum. Ne zaman? 1953 yılı, zannediyorum Mart ayı filandı. Elimize Kur'an'ı orada aldık, kısa zamanda da okumaya geçtik.

KADER: Bu arada Kur'an öğretimine ilişkin yasaklar biraz gevşemişti galiba.

Şerafettin GÖLCÜK: Tabi, Menderes iktidara gelince Kur'an öğretiliyle ilgili yasaklar bitti. Ama yine de CHP zihniyeti devam ediyordu. Dolayısıyla Ödemiş Kuran Kursu'nda gördüğüm manzara şu: Çok güzel, dört tane büyük hoca Osmanlı bakiyesi molla vardı. O kadar hoşuma gidiyordu ki

onların halleri, tavırları, bize verdikleri şeyler. Örnek kişilerdi. Bize sanki koyunların kuzuları gibi muamele ederlerdi. Yani onlar çok seviniyordu bizi görünce, çünkü 1924'ten 1950'ye kadar 27 yıllık büyük bir yasak vardı, biliyorsun. İşte ilk bilgileri onlardan aldık. Kur'an öğrenmek için elimizde üç kitap vardı. Birisi Ahmet Hamdi Akseki'nin *İslam Dini*; diğeri Numan Kurtulmuş ismindeki zatın, şimdiki Numan Kurtulmuş'un dedesinin yazdığı *Amentü Şerhi*; bir de Kur'an'ımız, toplamda üç kitabımız vardı. Ahmet Hamdi Akseki'nin kitabını, o zaman ben nasıl yaptırıyım bilemiyorum, oradaki cümleleri olduğu ezberlemiştim. Orada delillerden falan bahsediyor, anlamıyorum ama ezberlemiştim onları.

Ödemiş Kur'an Kursu'nda bir yıla yakın çok güzel dönem geçirdik. Ben hemen orada hafızlığa başladım. Hafızlıkta herkes zorlanırdı. Ben hemen yarım saatte-bir saatte ezberlerimi kendi kendime bitirirdim. Sonra hocalara dinletirdik. Ödemiş müftüsü Ali Efendi vardı, hiç unutmuyorum 14 dakikada bir Kur'an sayfasını ezberlemiştim. Arkadaşlar merak etmişler, Ardahanlı Camii var, Ardahan'dan bir hoca gelmiş, oraya bir mescit yapmış, ondan dolayı Ardahanlı Camii derler, orada saat tuttular. Kuran'dan bir sayfa açtılar, oku bakalım ezbere dediler. 14 dakikada ezbere okudum. İnanmadılar, dediler ki bir daha yapacağız. Bir daha saat tuttular, bu kez dokuz dakikada bir sayfa ezberledim. Bunlar Allah'ın bize verdiği lütuf ve ihsan sayesinde olmuştur. Yani ben kendimden hiçbir şey bilmiyorum. Benim Beydağı'nın Yağcılar köyünden Ödemiş'e gelmem, orada bu hocaların bize müzahir olması, örnek olması Allah'ın lütfundan başka bir şey değildir. Dolayısıyla dini bilgilerimizi Ödemiş Kur'an kursundan aldık.

KADER: İlkokula yağcılar köyünde başladınız. Daha sonra Ödemiş Kur'an kursuyla devam ettiniz. Bundan sonraki tahsil hayatınız nasıl devam etti?

Şerafettin GÖLCÜK: Ödemiş Kur'an Kursu'ndaki hocalarımız bir gün dediler ki İzmir Kestanepazarı'na bir Kur'an Kursu açılmış, oraya öğrenci göndereceğiz. Oraya iki-üç öğrenci gönderdiler. Çok sevdiğim, beraber çokça vakit geçirdiğim bir arkadaşım vardı, Mehmet Tavşan. Daha sonra Mehmet Erdem oldu, rahmetli oldu şimdi. Daha sonra şöyle söylemişti bana, ben hep senle yarışırdım, ama seni hiç geçemiyordum diye. Onu gönderdiler İzmir'e. O gidince ben böyle bir arkadaşımın çok sevdiğim kardeşimden ayrılınca manen çok kötü oldum. Sonra bir gün dediler ki yarın hazırlan seni de İzmir'e gönderiyoruz. Allaaah, Allah Allah. İki üç arkadaş hazırlandık, İzmir'e gittik. Ödemiş Kuran kursu çevreye hitap ediyor. Kestanepazarı Kur'an Kursu'nda ise Cizreli talebe var, Ankaralı var, Burdurlu var. Türkiye'nin her yerinden talebe var. Orada Arapça derslerine başladık. Emsile, Binâ, Maksûd... İyi okuduk bunları. Arkasından İmam Birgivi'nin *Avâmil*'ini okuduk. Hoşuma giden şeydu, 5-6 kişiyle birlikte ders alıyorduk, onlara şerik deniyordu, bir de aşağıdan gelen 5-6 kişiye bazen hocalık yapıyorduk bazen de müzakere yapıyorduk. Müthiş hoşuma gidiyordu bu yöntem. Daha 12-13 yaşında çocuktuk. Orada Arapça'ya başladık ve çok şey öğrendik. Mesela orada İzmir'li Ali Tosun Efendi diye biri hoca vardı. Arapça'yı ben Araplara öğretim diyen bir zat, böyle kimseleri gördük.

Sonra Kestanepazarı Kur'an Kursu'ndan 60 öğrenciyi İzmir İmam Hatip Okulu'na gönderdiler. Her sabah kurstan 60 kişi, lacivert elbiselerimiz beyaz kurdeleli şapkalarımızla sıra oluyor, başımızda bir mümessille birlikte İzmir'in caddelerinde, sıralı bir şekilde okula gidip geliyorduk. Tabi herkes bize bakıyor. Bu şekilde hem kursta hem okulda çok verimli günler geçirdik, çok şeyler öğrendik.

Fakat birinci senenin sonunda Kur'an kursu dernek yönetimi ile okul müdürü arasında bir ihtilaf yaşanmış. Dernek yönetimi müdürü aldırma istemiş, aldırılmamışlar. Bunun üzerine 60 öğrencinin okuldan alınmasına karar verdiler. Bunlardan 15'ini İstanbul'a, 15'ini Ankara'ya, 30 tanesini de Konya'ya göndermeye karar verdiler. 1955—56 senesinde, ortaokul 2. sınıf öğrencisiyken kendimi İstanbul İmam Hatip Okulu öğrenci olarak buldum. Orada çok güzel hocalar tanıdık. Ali Rıza Sağman, Mustafa Sabri Sözeri gibi hoş, kaliteli hocalardan ders aldık. Hiç unutmuyorum, bir gün okul müdürü Gündüz Akbıyık bizi odasına çağırdı ve 'bakın çocuklar, örfi idare komutanlığının emri var, geldiğiniz yere geri döneceksiniz' dedi. Allah Allah, örfi idare diye bir şeyi ilk defa duyuyorum. O günlerde Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba konduğu haberleri yayılmış, sonra öğreniyoruz ki provokasyonmuş, daha sonra 6-7 Eylül hadiseleri yaşanmış. Dolayısıyla İstanbul'da ve Ankara'da örfi idare yani sıkıyönetim ilan edilmiş. Bizim İzmir'deki okulun müdürü Mürteza Gürkaynak idareye başvurmuş ve öğrencilerinin geri gönderilmesini talep etmiş. Dediler ki geri gideceksiniz. Nereye? Geldiğiniz yere. Tasımızı tarağımızı topladık, fakat tekrar İzmir İmam Hatip Okuluna gidemeyiz. Yani ben gitmem oraya, bir kere ayrılmışım. Gittim durumu anlattım babama. Böyle bir durum var dedim. İktidarda Demokrat Parti var, en güçlü olduğu dönem, yıl 1953. Demokrat Parti Ödemiş İlçe Başkanı da Âlim Efe isminde biri, Celal Bayar'ın milli mücadele yıllarından arkadaşı. Babam ona gidiyor. O da ortaokulun müdürüne telefon açıyor. Okul müdürü hemen gelsin demiş. Böylece İstanbul'dan dönüp Ödemiş Ortaokulu 2. Sınıf öğrencisi oluyorum. Bir süre kayıtsız derslere devam ettim. Sonra dosyam gelince öğretmenler odasında beni imtihana tabi tuttular. İmam Hatip'ten geldiğim için orada hangi dersleri okuduğumu sordular. Yazar ismini söyleyerek okuduğum dersleri söylüyorum. Mesela matematik okudunuz mu diye soruyorlar. Evet diyorum, Turgut Pöğün'ün kitabını. Türkçe? Kemal Demirel. Tarih? Bilmem kim. Şaşırdılar, dediler ki böyle kitabın yazarını bilen çocuğa az rastlanır. Buna başka bir şey sormaya gerek yok. Böylece Ödemiş Ortaokulu'nun talebesi olduk. Bu arada Ödemiş'e bir de lise açıldı. İzmir'deki üçüncü liseydi. Liseye de orada devam etmek nasip oldu.

KADER: Ödemiş ve İzmir Kur'an kurslarında başlayan daha sonra İstanbul İmam Hatip Lisesinde devam eden ve nihayetinde Ödemiş ortaokulu ve lisesinde sona eren bir ortaöğretim serüveninden sonra ilahiyat fakültesine geçtiniz. Ankara ilahiyata gidişiniz nasıl oldu?

Şerafettin GÖLCÜK: İzmir'de Emsile, Binâ ve Maksûd'u iyi okuduk, Emsile'yi ezberledik. Fakat şimdi ne yapacağım, Ödemiş'te normal bir ortaokula geçtim. Dediler ki Hacı Nuri Mescidi diye bir yer var, orada bir hoca efendi 'Arabiyye' okutuyor, oranın deyişiyse. Oraya gittim. Allah rahmet eylesin Ali Şah hocam bana her akşam yatsı namazından sonra Arapça okutmaya başladı. Gündüzleri de ortaokula gidiyordum. Ortaokul dersleri bana çerez gibi geliyordu, hiç sıkıntı çekmiyordum. Arapçayı öğrenme ve ileride nasip olursa ilahiyat fakültesinde tahsilime devam etme hissi ilk orada içime doğmuştu. Ortaokulu bitirdik, sonra liseye geçtik. Şerafettin Gölcük her dönem iftiharla geçirdi. Millet şaşırdı. Lise boyunca da iki yönlü tahsilim devam etti. Ramazan aylarında Küçük Camii'de mukabele okur, Beydağı Merkez Camii'nde vaazlar verirdim.

Neyse, derken 27 Mayıs 1960 darbesi oldu. Hiç unutmuyorum Alpaslan Türkeş adını ilk o zaman duydum. Darbe bildirisini okurken ki sesini hala hatırlıyorum: 'Türk Silahlı Kuvvetleri idareyi eline almıştır.' O gün Cuma günüydü. Küçük Camii'de tek başıma öğle namazı kıldım. Çünkü sokağa

çıkma yasağı vardı, kimse camiye gelememişti. Bunları yaşadık. Sonrasında liseyi birincilikle bitirdim. Ondan sonra da hiç düşünmeden Ankara ilahiyata gittim, 540 öğrenci numarasıyla kaydoldum. O zaman öğretmenlerim ilahiyata kaydolduğumu duyunca; ‘Şerafettin kendisine yazık etti, daha iyi bir bölüme gidebilirdi’ demişlerdi. O zaman Siyasal Bilgiler ve inşaat fakülteleri çok meşhurdu. Benim ya siyasala ya da inşaata gideceğimi düşündüler. Çünkü en iyi öğrenciler oraları tercih ediyordu. İlahiyata gidince Şeref kendine yazık etti dediler. Gidecek yer mi Ankara ilahiyat dediler. Gittik. Ne zaman? 1960 yılı. İlahiyata gidince dediler ki ilk defa bu sene öğrenci patlaması oluyor. Otuz sekiz öğrenci kaydolmuş. Daha önce on dokuz, yirmi, yirmi bir. Hatta şunu söyleyeyim sana, Ankara ilahiyat ilk açıldığı zaman 4-5 tane öğrenci, bunların isimlerini verebilirim, kimisi tıp okuyor, kimisi mühendislik okuyor, kimisi dil-tarih okuyor. Oralardan kayıtlarını almışlar, ilahiyat kapanmasın diyerekten gelip ilahiyata talebe olmuşlar. 1 numaralı öğrenci, Esat Kılıçer’dir. Hala hayattadır. Daha sonra İsmail Cerrahçlı, Talat Koçyiğit... Bunlar hep ilahiyatın ilk talebeleri.

KADER: Yani sizin gibi aslında çok daha iyi bölümlerde okuyabilecekken ilahiyatı tercih etmişler.

Şerafettin GÖLCÜK: Tabii. 1933 yılında ilahiyatın kapanma sebebi talebe rağbetsizliğidir. İşte tekrar kapanmasın diyerek bu talebeler kayıtlarını ilahiyata aldırıyorlar. Dolayısıyla ben ilahiyatın 1960 yılında kayıt olan talebelerindenim. Mesela isim vereyim, Süleyman Ateş bizim sınıftaydı. Suat Yıldırım, Kemal Anlar ve Münir Koştaş bizim sınıfımızdaydı. Çok kaliteli bir arkadaş grubumuz vardı. Derslere gelince... Güya ilahiyata gittik, ama iki sene hiçbir şey okumadık. Çünkü hiçbir şey bilmeyenlere göre bir program hazırlamış. Benimse Arapçam var, donanımım var. Sadece ne okuduk biliyor musun Ahmet Mekin? Birinci sınıfta ilkçağ felsefe Tarihi, Kamuran Birand. İkinci sınıf felsefe: Cavit Sunar. 3.-4. Sınıfta Hilmi Ziya Ülken. İstanbul’dan gelirdi derslere. Otururdu böyle bir şeyler okurdu, not tutardık biz de. Yani dört yıl boyunca tarih ve felsefe şubesinden daha fazla felsefe dersi okuduk biz. 3. ve 4. sınıfta başımıza bir de Sanat Tarihi diye bir ders çıktı. Allah Allah... Bize öyle bir ders okuttular ki sanki mimar olacağız! Sadece, Cemal Muhtar’ın derslerinde, Allah rahmet eylesin, biraz Arapçamızı ilerlettik. Bunun dışında 2.-3.-4. sınıflarda Tayyip Okiç ve asistanları İsmail Cerrahoğlu ile Talat Koçyiğit gelirlerdi derslerimize. Allah onlara gani gani rahmet eylesin. Onların dersleri bizim için cennetlik olurdu. Çünkü Kemal Balkan diye bir adam dinler tarihine gelirdi, sonra dekan oldu. Şunu söylerdi açıkça: ‘Kuran dediğiniz şeyler Sümer tabletlerinden uyarlanmış bir şeydir.’ Ona cevap, ötekine cevap verelim derken derslerde zaman zaman sıkıntı olurdu. Bu böyle söyler, öteki başka bir şey söyler. Hıfzırrahman Raşit Öymen diye bir adam var, Altan Öymen’in babası. Bir keresinde merak ettim saydım. Bir derste tam 88 defa “efendim” kelimesini kullandı. Bunlar derste hiçbir şey vermezlerdi ama ilahiyata niye geldiniz der, gidecek yer bulamadınız mı diye sorarlardı. Neyse, neticede ilahiyatı bitirdik.

KADER: İlahiyat yıllarında kelâm ilmine ilgi duymuş muydunuz hocam? İlk olarak kelâma nasıl yöneldiniz? Fransa’ya doktora gidişiniz nasıl oldu?

Şerafettin GÖLCÜK: Bak sana hemen göstereyim (kitaplığından fakülte yıllarında tuttuğu kelam ders notlarını getiriyor), bunlar ilahiyattayken tuttuğum notlardır. Kemal Işık hoca vardı,

rahmetli, tanıdığıdır sen onu, o bizim kelimelerimize girerdi. Böyle notlar tutturmuş bize, güzel şeyler yazdırmış. İşte benim ilahiyat notlarımın hepsi buradadır (kitaplığındaki defterleri gösteriyor). Bunları saklarım, hatıra bunlar. Kemal Işık hoca da bize her şeyi yazdırırdı, Allah rahmet eylesin. Bazen sorduğumuz sorulara sıkışır cevap veremezdi. Neyse... Herkesin kendine has bir özelliği var. Şimdi biz 3. sınıf talebesiyken dediler ki Hamidullah Hoca isminde birisi (Muhammed Hamidullah) ders verecek. Bütün sınıf toplandık, baktık zayıf bir zat, yani 48 kilodan fazla değil. Çok güzel bir Arapçayla konuştu, ders verdi. Ben de anladım. Dedim ki yahu, biz de bir gün bu adam gibi olabilir miyiz? Allah Allah!

O yıllarda Şevket Raşit Hatipoğlu adında CHP'li bir Milli Eğitim bakanı vardı. Fakat dine karşı muhabbeti olan birisiydi. Karar almıştı, Milli Eğitim Bakanlığı yurtdışına ilahiyat mezunlarını da doktora yapmak üzere göndermeye başlamıştı. Ben ilahiyattayken ilk defa gidenler oldu. Dedim ki, fakülte biter bitmez ben de Ankara'da veya yakın bir yerde bir görev alayım. İmtihanları verip doktora yapmaya yurtdışına giderim. Aynı zamanda ben Diyanetin ilk burslu öğrencisiyim. Benim talebeliğim zamanında ilk defa altı kişiye burs verdi diyanet. Ben bunlardan biriyim. Lisans öğrencilerine 175 lira veriyordu. Daha sonra 250 lira oldu. Ben bu bursla okudum. Dolayısıyla aldığım bursun karşılığında Diyanet'e hizmet borcum var. Fakülteyi bitirince dedim ki Ankara civarında, yakın bir yerde görev alayım.

KADER: Fakülteyi bitirdikten sonra önce askerlik vazifesini yaptınız daha sonra göreve başladınız, değil mi?

Şerafettin GÖLCÜK: Tabi, fakülteyi bitirir bitirmez Tuzla Piyade Okulu'nda iki yıl askerlik yaptım. Orada altı ay acemilik, altı ay asteğmen, bir yıl da teğmen olmak üzere toplamda iki yıl askerlik yaptım. Tabi asker olunca okulla, ilimle bağın kesiliyor. Ama ben hiç boş durmadım. Tuzla'da ev tuttuk, hanımla evlendim. Ramazanlarda imamlık yaptım. Komutanlarım da çok iyi insanlardı. Haydar Hersek isminde bir albay vardı, herhalde Bosna Hersekliydi. Bir albay daha vardı. Ben arada Tuzla'ya gidip kalıyordum ve camide namaz kıldırıyordum, vaaz veriyordum. Oğlum derdi, bunları yap ama dikkatli ol. Merak etmeyin komutanım, ben ne yaptığımı biliyorum derdim. Orada böyle iki senemiz geçti.

Askerlik biter bitmez Diyanete geldim, görev istedim. Kemal Gören vardı o zaman, Diyanette bu işlere bakan personel daire başkanı, rahmetli oldu şimdi. Şeref dedi, Şereflikoçhisar Müftülüğü boş, seni oraya görevlendirelim. Baktım Şereflikoçhisar merkeze çok uzak. Olmaz, gidip gelemem dedim. Ankara merkezde bir yer olsun dedim. O zaman Kemal Bey dedi ki, seni Kırıkkale'ye vaiz göndersek olur mu? Baktım, Ankara'ya 65-70 km uzaklığı var, kabul ettim. 4 ay orada vaizlik yaptım. Daha sonra yurtdışı doktora sınavı için imtihana girdim ve kazandım. Oradan da Fransa'ya gittim.

KADER: Başka ülkelere gitme imkânı da varken neden Fransa'yı tercih ettiniz hocam? Özel bir nedeni var mıydı?

Şerafettin GÖLCÜK: Ülke tercihi şöyle oldu. Yağcılar köyünde ilkokuldayken coğrafya dersi vardı.

İşte o yıllardan itibaren Fransa'ya karşı içimde bir sempati vardı. Rabbimin bir hikmeti. Tabii o zaman Fransa hala güçlü bir ülkeydi. Şimdiki gibi değildi. Modern Türkiye'nin kuruluşunda da Cumhuriyet'in pek çok kurumu oradan örnek alınmış. Hatta Fransızca birçok ülkede birinci dil, bazı ülkelerde ikinci dildi. Bu durum kayboldu gitti sonra. Ben de lise yıllarımdan itibaren Fransızca öğrenmiştim. Hem lisede hem de üniversite on üzerinden on alarak derslerden başarılı oluyordum.

KADER: Talebe seçimini nasıl yaptılar hocam?

Şerafettin GÖLCÜK: Talebeleri gönderirken sınav yaptılar. Sınav sonucuna göre kazananlar belirlendi. Ülke tercihini ise bize bıraktılar. O zaman çoğunluk Fransa'ya gitti. 20 kişi filan vardı orayı tercih eden. Mesela Mehmet Aydın, Ali Uğur ve birkaç kişi daha İngiltere'ye gittiler. Cihat Tunç gibi bazıları da Almanya'ya gitti. Biz çoğunluk Fransa'ya gittik. İhsan Süreyya Sırma, İbrahim Canan, Emrullah Yüksel'in de aralarında olduğu kalabalık bir grup Fransa'yı tercih ettik. Fransa'da Jacques Berque diye bir adam var. Allah ona rahmet eylesin. Çünkü İhsan (Süreyya Sırma) şöyle bir bilgi verdi. Şeref, haberin var mı, Jacques ihtida etmiş dedi. Yani ölmeden önce Müslüman olmuş, öyle ölmüş. Yaptığım araştırmalar sonucu bana en uygun danışmanın o olduğuna karar vermiştim. Onun danışmanlığında Sorbonne Üniversitesi'nin doktora öğrencisi oldum. Derslerinden çok istifade ettim. Onun derslerine devam eden 50 kadar öğrenci vardı. Şimdi bakıyorum da kimler kimler varmış! İslam Ülkeleri Talebe Konseyi'nin üyeleri... Kimler yok ki? Ebu'l-Hasan Benî Sadr, İran İslam Cumhuriyetinin ilk Cumhurbaşkanı. Onunla beraberdik. Râşid el-Gannûşî, Tunus Nahda hareketinin lideri oluyor sonra. Ezher'de okumuş, bizimle beraber o da derslere devam ediyordu.

Jacques Berque bizim resmi danışmanımızdı. Cuma ve Cumartesi günleri doktora derslerimiz, Salı günleri seminerlerimiz olurdu. Seminerlerin bir saatinde talebeler sunum yapardı. Hoca yarım saat konuşurdu, ondan sonra yarım saat yine talebeyle söz verirdi. Ama konuşmalarında Goldziher'in anlayışı vardı. Anlamazdık o zaman tabii. Allah rahmet eylesin, ilahiyat yıllarında Tayyip Okiç bize 'Goldziher, Hıristiyan üniversitesinde, Macaristan Üniversitesinde yani, İslam'ı talim ve tedris eden bir Yahudi'dir' derdi. Biz bunu o zaman anlamazdık. Ama Sorbonne'a gidince bunu iyi anladım. Çünkü Goldziher şunu diyor, İslamiyet Hıristiyanlık gibidir, nasıl ki Hıristiyanlık Hz. İsa'dan 360 sene sonra Roma devletinin dini hale geldiyse İslam dini de aşağı yukarı 250 sene sonra bir din haline gelmiştir diyor. Hadislerin hemen hemen %99'u sonradan uydurulmuştur, uydurmadır diyor. Doktora danışmanım Jacques da aynı kanaatleri paylaşıyordu. Kendisi sosyolog idi. Her sene devletin parasıyla Moritanya'dan girer, Kuveyt'ten çıkar, bütün İslam dünyasını böyle ailelere varıncaya kadar incelerdi. Bu gözlemlerini dosya haline getirir, dışişleri bakanlığına rapor olarak sunar. Hatta biz Cezayir'e gittiğimizde, Cezayirli bir abi, hocanız geldiği zaman burada kalır deyip bize kaldığı yeri gösterdi. Öyle bir adamdı. İhsan Süreyya, İbrahim Canan, Münir Koştaş, Ünver Günay, Ahmet Turan, Bahattin Yediyıldız ve ben onu danışman olarak seçmiştik, hepimiz de onunla çalıştık.

KADER: Jacque Berque bir sosyologtu Fakat siz kelâmcı oldunuz, İhsan Süreyya Sırma İslam Tarihçisi oldu. Alanlarınız farklı olduğu halde hoca size nasıl danışmanlık yaptı?

Orada sistem bizdekinden farklıydı. Sosyolog olsa da kabul edebiliyordu. Bir nevi rehberlik yapıyordu. Ben kendi adıma çok istifade etmişimdir derslerinden. Cumartesi-Pazar günleri özel ders yapardı, açıktı herkese. Çok güzel bir Fransızcası vardı. Benim çocukluğum Fas'ta geçti, yedisekiz sene de Mısır'da kaldım diyordu. Çok güzel bir Arapçası vardı. Şiir yazacak kadar Arapça öğrenmişti. Öyle bir adamdı. O bizim resmi danışmanımızdı. Muhammed Hamidullah ise fahri danışmanımızdı. Onu ilk olarak Ankara İlahiyatta görmüş, haline, tavrına ve ders anlatış tarzına imrenmiştim. Çok güzel Arapça konuşan bir Haydarabadlıydı, Arap değildi. O bizim fiili danışmanımızdı. Cuma günleri Paris merkezde bir camii var, oraya gidiyoruz. Caminin arazi tahsisini Sultan Abdülhamit yapmış. Neyse, uzun hikâye, konuşuruz sonra. Cuma günleri cemaate Fransızca konuşurdu. Pazar günleri yine o camiinin odasında seminerler yapardı. Bizim için çok faydalı olurdu. Daha sonra Müslüman öğrenciler talebe cemiyeti kurdu. Oraya da bize ders vermeye gelirdi. Yani biz hiç ayrılmazdık ondan. Her bakımdan esas danışmanımız, rehberimiz oydu. Ondan çok şey öğrendik. 1973 yılı sonunda benim doktora tez savunmamda Hamidullah hoca jüri olarak da bulundu. Allah rahmet eylesin, başka hiçbir arkadaşın jürisinde bulunmamıştır.

Bize orada doktora unvanı verdiler. Şimdi "Kur'an ve Mekke" adında bir eserimiz var, işte o benim doktora tezim. Türkiye'ye döndüğümde, Mehmet Bayyigit, tanırısın sen onu, benim Erzurum'dan talebemdir. O eseri okumuştun, biliyordu. Hocam, illa bunu Türkçe'ye çevirip basalım dedi. Mehmet, nasıl yapacağız dedim. Siz Türkçe'ye çevirin, basım işini ben hallederim dedi. Ben de Konya'dayken bir yaz oturdum çevirdim. Çevirirken o kadar hoşuma gitti ki! 26-27 yaşında, 30 değil yani, Fransızca bir tez yazmışım! Tabi tüm bunlar Rabbimin lütfu ve inayetiyle oldu. Çeviriyi tamamladım. Tabi ben el yazısıyla yapıyorum çeviriyi. Ondan sonra Mehmet sekreterine bunları yazdırıyor. Neyse, gitti İz yayıncılığa verdi. Onlar basıyor şimdi. Kaçınıcı baskı oldu bilmiyorum. Ha şunu da söyleyeyim. Benim bu kadar kitabım var (masadaki kitaplarını gösteriyor). İlk zamanlar bana telif ücreti babından bir şeyler gönderiyorlardı. Sonra dedim ki ben sizden telif ücreti istemiyorum. Niye istemiyorum? Çünkü bizim hocamız, bizim örnek hocamız Muhammed Hamidullah'ın 20 kadar kitabı var, basılıyor. Hoca gidiyor naşire, oğlum kitabı hangi fiyattan satacaksınız diye soruyor. Naşir diyor ki 5 lira. Peki, müellif telif ücreti almazsa kaçta satarsınız diyor. Naşir 4 lira diyor. O halde bunları 4 liradan satın, sizden telif istemiyorum diyor. Ben de hocamı örnek alarak böyle yaptım. Mustafa'ya söyledim (Kitap Dünyası yayıncısının sahibi), Tekin'e de söyledim (Tekin Yayınları, Konya) söyledim. Dedim ki ben artık telif ücreti istemiyorum. Bana sadece kitapları bastığınız zaman teberrüken iki nüsha gönderin yeter. Öyle kapattık bu meseleyi. Şimdi basıyorlar, ediyorlar. Ne yapar ne ederler bilmiyorum. Neyse bunları geçelim.

KADER: Fransa'daki talebeliğiniz sırasında Tunus, Fas, Cezayir gibi İslam ülkelerini gezme fırsatı buldunuz. Tunus'ta Malik b. Nebi ile görüştünüz? Bize biraz bu ülkelerdeki tecrübelerinizden söz edebilir misiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: Şöyle diyeyim, Tunus'ta dokuz ay kaldım. 1969'un sonu 70'in başında ilk olarak ben gittim, arkasından diğer arkadaşlar geldi. Onları ben karşıladım. Orada çok güzel bir dokuz ay

geçirdik. Tunus Üniversitesi Zeytuniyye İlahiyat Fakültesine ve Burgiba dil okulunun Arapça kurslarına devam ettik. Bu süre içerisinde çok değerli dostlar edindik. Daha sonra 1970 yılı Nisan ayında, ara tatilde hep birlikte Cezayir'e bir ziyaret gerçekleştirdik. İki arabamız vardı, benim ve İhsan'ın. Benim arabamda eşim ve oğlumla birlikte Mustafa Tahralı, İhsan'ın arabasında eşiyile İbrahim Canan ve Emrullah Yüksel bulunuyordu. Çıktık Tunus'tan Cezayir'e gittik. Uzun hikaye... Yol üstünde Cezayir merkezde bir üniversite kampüsünü ziyaret ettik. Orada bir talebe grubuyla tanıştık. Onlara gece kalabileceğimiz uygun bir yer sorduk. Kalacak yer sorun değil dediler. Biz bugün çok sevinçliyiz. Çünkü bugün üniversitede ilk defa mescit açıyoruz dediler. Kim bunlar? Reşid b. İsa ve arkadaşları. Tanıştıktan sonra dediler ki artık burada bizim misafirimizsiniz Aile olarak Reşid bizi evinde misafir etti. Diğer arkadaşları da başka öğrenciler götürdü evine. Neyse, daha sonra bizi Malik b. Nebi ile tanıştırdılar. İsmen duyuyorduk, Nahda hareketinin, onlar diriliş diyorlar, bugünkü Cezayir'deki lideri yani. Yayınlanmış kitapları vardı. Daha önce onun Yusuf Suresiyle ilgili Fransızca bir kitabını okumuştum. *Le Fenomen Qoraniq* diye bir kitap. Şunu söyledi orada. Benim yaşı 34, ana lisanım Arapça'yı 34 yaşından itibaren öğrenmeye başladım. Aslında bir mühendisti kendisi. Ondan sonra şunu söyledi bize. 1930'lu yıllardaki laik devrimlerden sonra Türkiye'deki Türkler'in İslam'ı terk ettiğini söylediler bize. Fakat biz hiç inanmadık onlara. Çünkü iki sebepten dolayı bunun mümkün olamayacağını biliyorduk. Birincisi beşeri-sosyolojik olarak mümkün değil. Çünkü yüzlerce yıl boyunca Türkler İslam'ı herhangi karşılık beklemeden yaşadılar. Bundan dolayı bu din onların genlerine işlemiştir. İkincisi ise Allah böyle bir kavmin İslam'ı terk etmesine asla izin vermez. Bunları söyledi bize. Hiç unutmam bu cümleleri. Hatırladıkça da kendimi tutamam, ağlarım. Ondan sonra da şunu söyledi. Bu beş genç Fransa'da doktora yapıyorlar. Bitirince ülkelerine dönecekler ve İslam'ı anlatacaklar. Bunlar gibi Türkiye'de daha bir sürü insan var dedi. Tunus'ta kaldığımız sürede Fas'a da bir ziyaret gerçekleştirdik. Orada da beş gün kaldık. Vecde, Fes, Rabat kentlerini dolaştık. Gidiş yolumuzdan farklı bir güzergâh takip ederek Cezayir'e, oradan da Tunus'a geri döndük. Tunus'taki dokuz aylık eğitim ziyaretimiz tamamlanınca ülkemize geri dönüş için yola çıktık.

Bosna Hersek'e gidişimiz ise şöyle oldu. Biz Fransa'da talebe iken 1968 öğrenci hareketleri patlak verdi. O günleri yaşadık biz, yer yerinde oynadı. Ondan sonraki yılın yaz tatilinde, 1969, ülkeye dönerken Bosna'yı da ziyaret edelim istedik. Tabi bizim içimizde bir Bosna hasreti var. Balkanları, Bosna'yı, Üsküp'ü görelim istiyoruz. 7 Erkek 4 hanım toplam 11 arkadaş anlaştık, 4 arabayla yola çıktık. İtalya üzerinden Yugoslavya'ya, oradan da sahil şeridini takip ederek Bosna'ya girdik. İlk girdiğimiz yer Potiçelli kasabası. Tabi o zaman bilmiyoruz. Girdik bir yere, bir cami var, onun kenarında bir nehir akıyor. Buraya girelim dedik. Camii imamı bizi karşıladı ve hemen sancağı gösterdi. Mihrapta sancak duruyor. Sizin dedeleriniz Osmanlı buradan girdi. İlk Müslüman olan kasaba burasıdır dedi. Oradan içeriye doğru vadi devam ediyor. Biz de öyle devam ettik. Önce karşımıza Mostar çıktı. Hiç unutmuyorum, orada bir tepeye çıktık. Mostar'da kaç tane minare var diye merak ettim. Saydım, tam 11 tane minare vardı. Oradan yola devam ettik. Sarayev'o'ya geçtik, şimdi Saraybosna diyorlar. Orada da bir tepeye çıktık. Yine minareleri saydım. Minare zahir olan bir şey yani. Tam 70 tane minare saydım o zaman. Yıl 1969.

Orada yedik içtik, oraya buraya girdik çıktık. Bizim bir şeyden haberimiz yok. Meğerse polisler bizi takip ediyormuş. Tito Yugoslavya'sı tabi. Neyse, bir şeyler oldu, pasaportumuza el koydular. Araçlarımızı bir otoparka çektiler. Başımıza Fransızca konuşan bir rehber verdiler ve bizi beş gün

boyunca Sarayev’da zorunlu ikamete tabi tuttular. Beş günün sonunda bizi aldılar, mahkemeye çıkardılar. Neyse mahkemeye gittik. Bir hakim bizi mahkeme ediyor. Suçumuz da şu: Dışarıda kalmışız, oraya buraya girmişiz çıkmışız. Bu arada bizi hep takip etmişler. Hâkim dedi ki eğer bu suçtu Doğu Almanya’da işlemiş olsaydınız, o zaman en sert komünist ülke orası, 3-4 ay hapiste kalırdınız. Ondan sonra mahkemeye çıkarılırdınız. Ne ceza alacağınız belli olmaz dedi. Ben size yüzer dinar ceza veriyorum dedi. Bankaya yatırın, dekontu getirip pasaportlarınızı alın gidin dedi. Allaaah. Biz geriye bakmadan hemen oradan ayrıldık. Aslında niyetimiz Üsküp’e kadar inmekti. Fakat bu olay yaşanınca geziyi sonlandırıp döndük memleketeye. Bundan sonra daha ilginç bir olay yaşanıyor. Bizden sonra yaz tatilini Türkiye’de geçirmek üzere Arnavut Gazzazi Bey ve eşi Nebahat Hanım İstanbul’a geliyorlar. Akrabalarıyla tatil yaparken Nebahat Hanımın kardeşi de Bosna’dan gelip onlara katılıyor. Geldiğinde onlara, “Birkaç gün önce önüme 11 Türk öğrenci getirdiler. Onları kurtarmak için epey uğraştım. Ancak yüzer dinar para cezası vermek zorunda kaldım.” demiş. Meğerse bizi yargılayan kişi Nebahat Hanımın kardeşi Ali Bey’miş. Allah böyle yardım ediyor ki en umut etmediğin yerde bile bir kapı açıyor. O kapıdan giriyorsun. Bu olaydan sonra birkaç defa daha gittim Bosna’ya. Oradaki ziyaretimiz boyunca arabalarımızı park ettiğimiz park gibi bir yer vardı. Arabalarımızın içinde ve parkta uyuyorduk. Şimdi orası kabristan olmuş. Aliya İzzet Begoviç’in kabri de orada. Bizim kaldığımız parkta.

KADER: Nihayet 1973 yılında doktoranızı tamamlayıp yurda döndünüz. Burada ilk olarak Erzurum’a asistan olarak atanıyorsunuz ve 12 yıl hizmet ediyorsunuz. Bize göreve başlama hikâyenizi ve Erzurum’daki yıllarınızı anlatabilir misiniz biraz? Kelam asistanı olarak atanmanız sizin tercihiniz miydi?

Şerafettin GÖLCÜK: Ülkeye döndükten sonra uygun bir görev yeri arayışına girdik. Dediler ki Erzurum’da İslami İlimler Fakültesi açılmış. Orası için bir girişimde bulunmaya karar verdim. Neyse oraya vardık gittik 1973 yılında. Bir vesileyle üniversite rektörü Kemal Bıyıkoğlu ile görüştüm. Anlattım durumu, dinledi bizi. Hiç unutmuyorum, konuşması şöyleydi: “Evladım ben namuslu vatan evladını tanırım. Sen onlardan birine benziyorsun. Şu andan itibaren ben seni İslami İlimler Fakültesi kelâm asistanı olarak tayin ediyorum. Amma ve lakin Arapçılıkla alakanız var mı yok mu araştıracağım”. Bunları söyledi. Neyse atladım otobüse döndüm Ödemiş’e gittim. O zaman telefon yok, kimse yok yani. Bir ay sonra sonucu öğrenmek için tekrar Erzurum’a gittim. Oradaki bir memur bana bir kâğıt imzalattı. Nedir bu diye sorduğumda, hayırlı olsun İslami İlimler Fakültesine kelâm asistanı olarak tayinin yapıldı, göreve başlayabilirsiniz dedi.

Erzurum’da göreve başlamamız böyle oldu. Orada 1973’ten 1985’e kadar 12 yıl hizmet ettik. Bunun bir yılını da Mısır’da geçirmek nasip oldu. Ben bu bir yıla ‘gerçekleşen hayaller’ diyorum. Çünkü Mısır bizim gözümüzde bir hayal. Taa Kestanepazarı yıllarından duyardık, Ali Özek adında biri oraya tahsil görmesi için gönderilmiş. Biz de Mısır Ezher’e gidip faydalanma imkânı olur mu diye hayal kurardık. Orhan Üner isimli bir arkadaşımız var, onunla beraber Mısır’a gittik. Orada hem doçentlik tezimle ilgili araştırmalar yapmak hem de çeşitli akademik faaliyetlerde bulunmak üzere Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kelâm ve Tasavvuf Profesörü Ebu’l-Vefa et-Taftazani’den kabul almıştım. Bu süreçte Tayyip Okiç hocanın olağanüstü gayretleri ve katkıları oldu. Orada bir yıl kaldık. Gerçekten ben doçentlik çalışmamla ilgili malzemeyi Mısırdan topladım.

Çok iyi çalıştım, yeni eserler keşfettik. Mesela Ebu'l-Yüsr el-Pezdevî'nin *Usûlu'd-dîn* adlı eserini orada buldum ve döndüğümde *Ehl-i Sünnet Akâidi* adıyla Türkçe'ye tercüme ettim. 5. veya 6. baskısı yapıldı. Çok güzel bir kelam eseridir. Allah rahmet eylesin, Kayıhan yayınlarının sahibi Burhanettin Bey hemen bastı o kitabı. Dolayısıyla Mısır günleri çok verimli geçti.

Döndükten sonra yine Erzurum'daki görevimize devam ettik. Oradaki fakülte yapılanması biraz farklıydı. Fakülteyi kuranlar, Allah onlara rahmet eylesin kafalarına göre bir planlama yapmış; tefsir-hadis, fıkıh-kelam, felsefe-tasavvuf bir de İslam milletleri olmak üzere dört bölüm açmışlar. Hoca sayısı da az olunca çok farklı derslere girdik. Bir gün gelirdik, fakülte dekanı Kaya Bilgegil çağırırdı bizi, oğlum Şeref filanca ders var. Düşündüm taşındım, bu dersi en iyi sen verirsin derdi. Bu şekilde kelâm dışında ilimler tarihi, Türkçe kompozisyon, Fransızca, İslam felsefesi ve tasavvuf derslerini verdim. Fakat şunu da söylemeliyim ki o dönemin talebeleri çok kaliteliydi. Onların her birinin gözlerinden öpüyorum. Bunlar arasında Mehmet Bayyığıt, Musa Uzunkaya, Necdet Subaşı, Ömer Dinçer, Mevlüt Özler, Ahmet Akgündüz, Süleyman Gündüz, Ahmet Özel, Ahmet Yıldız, Faruk Beşer, Lütfullah Cebeci ve Abdülaziz Bayındır en dikkat çekenlerdi. Erzurum'da böyle çok verimli bir 12 yıl geçirdik. Bu sırada doçentlik unvanını aldık. Özellikle İsmail Cerrahoğlu'nun dekanlık yaptığı, M. Tayyip Okıç'ın öğretim üyesi olarak görev yaptığı ve Muhammed Hamidullah'ın misafir öğretim üyesi olarak bulunduğu zamanlar en kıymetli zamanlardı.

KADER: Sizin tabirinizle belde-i tayyibe-i muhayyere Konya'ya profesör olarak atandınız ve ilahiyatın ilk profesörü oldunuz. Burada da çok bereketli çalışmalarınız oldu. Bize biraz Konya'daki yıllarınızdan bahsedebilir misiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: Mısır'dan döndükten kısa bir müddet sonra, 1981'de YÖK kanunu çıktı. Bu kanunla birlikte başka şehirlere ve fakültelelere geçiş imkânı getirildi. Birçok arkadaşımız Erzurum'dan ayrılmaya başladı. Ben de bir yandan profesörlük dosyamı hazırlıyor, bir yandan da ilk defa getirilen yabancı dil sınavına çalışıyordum. Bu sınavdan yüksek bir puan aldıktan sonra hazırladığım dosyayla hangi fakülteye profesörlük başvurusunda bulunacağımı düşünmeye başladım. Bursa İlahiyat'tan açık bir teklif geldi. Ben de dosyamı gönderip başvuruda bulundum. Fakat rektör çeşitli sebeplerle atamamı yapmadı. Bu arada ne olur ne olmaz diyerek Konya'ya da başvurmuş, fakat süreçle hiç ilgilenmemiştim. Bu arada muamele kendi kendine devam etmiş. Bir gün arayıp sorduğumda dosyanın yönetim kurulundan geçtiğini söylediler. Jürilerden de olumlu rapor gelince Konya Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesine kelâm profesörü olarak atamam gerçekleşti. Selçuk Üniversitesi'nin rektörlüğünü yapmış olan rahmetli Neşet Çağatay'ın teşvikleri de beni Konya'ya ısındırmıştı. Böyle olunca 1985 yılının ilk gecesi otobüse atlayıp Konya yollarına düştük. Dönemin rektörü Süleyman Kadayıfçılar'ın ifadesiyle üniversitenin on birinci, ilahiyat fakültesinin ilk profesörü olmuştum.

İlahiyattaki görevimize hemen başladık. Fakülte dekanı Kemal Eraslan, geçenlerde rahmetli oldu, Allah rahmet eylesin, bana gelir gelmez dekan yardımcılığı ve bölüm başkanlığı görevlerini tevdi etti. Derslere de bir yandan girmeye başladık. Hiç unutmuyorum. Fakültede 4-A ve 4-B sınıfları vardı. Bunlar İslam enstitüsünden devreden sınıflar. Dediler ki şu sınıf haşarı, haylaz. Derse girdim baktım, hepsi koyun gibi uysal tertemiz çocuklar. Demek ki çocukların tavrı hocaya bağlıymış. Orada gerçekten çok verimli bir dönem geçirdik. Süleyman Toprak asistandı o zaman. Bir de

Durmuş Özbek vardı, rahmetli oldu. Bunlarla beraber kelâm anabilim dalının öğretim elemanlarıyız. Orada yaptığımız ilk iş ne oldu? Yüksek İslam Enstitüsünden Fakülteye geçiş sürecinde henüz öğretim üyeliğine geçemeyen hocaların özlük haklarını elde etmelerini sağladık. Fakültede Ali Osman Koçkuzu, İbrahim Ceylan ve Hasan Özönder gibi doktora tezini önceden tamamlayanlar var. Bir de Yüksek İslam Enstitüsünde öğretmenlik tezlerini tamamlamış olan 11-12 kişi vardı. Bunlar arasında Hüsamettin Erdem, Orhan Çeker, Yusuf Işıcık ve Süleyman Toprak da vardı. Kemal Eraslan biraz çekingen davranıyor tabi. Ben bu arkadaşların hepsine kefil oluyorum deyince o da kabul etti. Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden jüriler kurduk. Bu arkadaşların tezlerini incelediler ve biri hariç tümünün çalışmaları doktora tezi olarak kabul edildi. Böylece bunların tamamı öğretim üyesi olmaya hak kazandı. 10 kişinin akademik hayatta önü açıldı böylece. İlk yaptığımız iş bu oldu. Ondan sonra derslerimize girdik çıktık. Önceleri çekinilen, sevilmeyen kelâm dersleri en sevilen ders haline geldi. ,

Akademik yayınlar ve faaliyetler konusunda da verimli bir dönem yaşadık. Konya'da Süleyman Toprak'la birlikte İmam Hatip Liseleri için *Akaid* kitabı hazırladık. Daha sonra ilahiyat fakülteleri kelim dersleri için *Kelam: Tarih, Ekoller, Problemler* adlı bir kitap yazdık birlikte. Süleyman Toprak asistandı o zaman. Daktilo, teknik işleri çok iyi beceriyordu. Beraber yazdık bu kitabı. Bu kitap o dönemde çok rağbet gördü. Birçok fakültede ders kitabı olarak okutuldu. Hala da okutulmaya devam ediyor. Kaçınıcı baskıyı yaptı en son bilmiyorum. Ondan sonra baktım bir kelâm tarihi kitabına ihtiyaç var. Derslerde genellikle tabakât kitapları okutuluyor. Fakat mezheplerin ayrı ayrı tabakât eserleri var, ama kelimcilerin tümünü ihtiva eden bir tabakât kitabı yok. Bu kitabımız da, ihtiva ettiği mübarek âlimlerden dolayı çok rağbet gördü. Mustafa Çalışkan şimdi bu kitabı basmaya devam ediyor. Telif ücreti falan da almıyorum. Bu arada Salih Subhi'nin bir eserini *Ölümden Sonra Diriliş* adıyla tercüme etmiştim daha önce. Bu eserimiz tekrar basıldı. Doçentlik tezim *Bakillânî ve İnsan Fiilleri* adıyla tekrar basıldı. Bu kitabımız Turgut Özal'ın kurucuları arasında yer aldığı Türkiye Milli Kültür Vakfı tarafından 1980 yılında ödüle layık görülmüştü. Bunların dışında Selçuklu Araştırmaları Merkezinde müdürlük yaptık. Merkez bünyesinde bir çok akademik toplantı, sempozyum gibi faaliyetlerde bulunduk. Konya'da 23 yıl hizmetimiz oldu ve çok verimli geçti elhamdülillah.

Derken Halil Cin rektör oldu. Münasebetimiz iyiydi. Bir gün yaz tatiline gitmeden önce çağırdı beni, yıl 1985, dedi ki YÖK'e seni dekan olarak teklif ediyorum. Dönüşte fakülte dekanısın, hazırlığımı ona göre yap dedi. Ne var ki YÖK dekanlığımızı kabul etmiş fakat Kenan Evren reddetmiş. "Ankara ve Konya ilahiyata kesinlikle ilahiyatçı bir dekan atanmayacak" talimatını vermiş. Kısa bir süre sonra ilahiyatlara başörtüsü yasağı geldi. Biz de niçin ilahiyatçı bir dekan atanmadığını anlamış olduk. Zira benim yerime atanan Hüseyin Ayan yasağı çok şiddetli bir şekilde uygulamıştı. 1988'de görevi sona erdikten sonra rektör onun yerine Orhan Karmış'ı atamak istedi. Fakat kendisi henüz doçentti. Bizim yazdığımız raporla profesör kadrosuna atandı ve daha sonra dekan koltuğuna oturdu. Bu süreçte dekanlığa biz vekâlet ettik. Orhan'la bir hukukumuz vardı. Ben artık idari görev almak istemiyordum. Fakat onun ısrarına dayanamayıp dekan yardımcılığı ve bölüm başkanlığı görevlerini bir süre daha sürdürdüm. 1993'te Orhan Karmış dekanlık görevinden ayrılınca Rektör Halil Cin bu kez dekanı temayül yoklamasıyla belirlemek istedi. Yoklamada Şerafettin Gölcük adı büyük çoğunluğun oyunu almasına rağmen bu kez de bir Konyalı olan Mustafa Uzunpostalcı dekan olarak atandı.

Daha sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'na atanmamız da gündeme geldi. Dönemin bakanı Mehmet Keçeciler, Kenan Evren'in sağı solu belli olmaz, Şerafettin Gölcük ile birlikte bir isim daha gönderelim demiş. Kenan Evren bu sefer de benim başkan olarak atanmamı kabul etmedi. Önüne gelen iki isim için bunlardan hangisinin eşinin başı açık diye sormuş. Bunun eşi öğretmen demişler. Böylece ismi gönderilen diğer kişi olan M. Sait Yazıcıoğlu'nun Diyanet İşleri Başkanı olarak atanmasına karar vermiş. Konya milletvekilleri hocam Kenan Evren'i aşamadık dedi. Bundan dolayı hiç şikâyetçi olmadım, hiçbir yerde de konuşmadım bunları. Konya'da böyle şeyler yaşadık.

Kitaplarımın çoğunu Konya'da neşrettim (masadaki kitaplarımı gösteriyor). Mesela *Kur'an ve Mekke*, *Kur'an ve İnsan*, *Din ve Toplum*, *İslam Akâidi* gibi birçok kitap neşrettik. Dolayısıyla Konya hem telif yönünden hem de yetiştirdiğimiz talebeler yönünden çok bereketli oldu. Erzurum'da da bereket gördüm. Erzurumlu talebeler her sene toplanıyorlar. İsmail Ayan diye biri var, bunu organize ediyor. Bu toplantıların birinde şöyle bir söz söyledim. Dedim ki bu Erzurum bereketidir. Niye, çünkü birincisi Erzurum o zamanlar hem bir İslami ilimler Fakültesine hem de yüksek İslam Enstitüsüne sahip. ikincisi ise dünya çapında iki büyük âlim, iki vatansız hoca var bu şehirde. Birisi Haydarâbâdlı Muhammed Hamidullah diğeri Bosnalı Mumammed Tayyip Okiç. Allah rahmet eylesin ikisine de. Tayyip Okiç, benim annem tek kelime Türkçe bilmez fakat Süleyman Çelebi'nin mevlidini ezbere bilir derdi. Bütün Bosnalı kadınları toplar onlara mevlid okurmuş annesi. İşte bu iki büyük zat, ikisi birlikte iki dönem boyunca Erzurum'da hocalık yaptı. Erzurum şartlarında yani. Yine İsmail Cerrahoğlu Erzurum'a geldi, dekanlık yaptı. Bana şöyle söylemiştir: "Şerafettin, ben buraya niye geldim biliyor musun? Şu hocalarıma hizmet etmek için geldim." İki seneliğine geldi, 1,5 sene zor dayandı. Şucu bucu geçinen arkadaşlarımız geldi hocayı rahatsız etti. İstifa etmek durumunda kaldı dekanlıktan. Altı ay oralarda dolaştı durdu. Geçen sene Sakarya'ya gittik, dönüşte hocayı aradık, ziyaretine gittik. Vardık evine, tertemiz yatakta yatıyor. O kadar duygulandım ki! Bir elini ben öptüm, bir elini bizi götüren Mustafa Köseoğlu öptü. Ondan 2-3 ay sonra da rahmet-i Rahmân'a kavuştu. Allah rahmet eylesin. Bunlar çok temiz insanlar. Muhammed Hamidullah, Muhammed Tayyip Okiç... Gerçekten bunlar çok muhterem insanlardı. Mesela Hamidullah hoca altı lisanda hem yazıyor, hem konuşuyordu. Urduca ana dili, Farsça ana dili gibi. Arapça yüksek lisans yapmış. *H. Peygamber'in Savaşları* var ya, onun Medine'de yaptığı yüksek lisans tezidir. İngilizce'yi zaten lisede okumuş, öğrenmiş. Hem Fransızca hem de Almanca doktorası var. Hiç unutmuyorum bize şunu derdi: "Bu şehadetlerin, bu diplomaların hiçbirinin benim için bir kıymeti yok. Benim tek bir diplomam var. Yüksek lisans yaparken Medine Camiinin mihrabında, O'nun huzurunda Kur'an'ı baştan sonra okudum. Orada bana kıraat şehadetnâmesi verdiler. İşte benim tek ve en kıymetli diplomam budur." Niye öyle söylüyor. Çünkü ben bunu silsile halinde Hz. Peygamber'den aldım diyor. Böyle bir peygamber sevdası olabilir mi yahu! Allah Allah! Bunlar böyle mübarek adamlar. Rabbim cennetinde onlarla bir arada bulunmayı nasip etsin!

KADER: Konya'da aynı zamanda Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi olarak tekrar diyanet bünyesinde hizmet vermeye başladınız ve bu süreçte önemli bazı kararlarda etkin rol oynadınız. Bunlardan biraz söz edebilir misiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: 1992 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi olarak görevlendirildik. Beşir

Atalay ile Mustafa Sait Yazıcıoğlu Ankara'ya gitmem konusunda bir süredir ısrar ediyorlardı. Onların bu ısrarı sonuç vermiş, haberim olmadan süreç müspet sonuçlanmıştı. Nihayetinde kurul üyesi olarak tayinimiz yapılmıştı. Konya'dan il müftüsü İsmail Öner ve Meram ilçe müftüsü Şükrü Özbuğday ile birlikte üç kişi kurula girmiştik. Ben Din Hizmetleri ve İrşad Komisyonlarında görev aldım. Bu dönemde çok önemli kararlara da imza attık. Kurulun başörtüsü, Kur'an Meali, sigorta ve laiklik gibi konularda aldığı kararlara katkımız oldu. Konya'daki hocalık vazifelerimizi aksatmadan her hafta Çarşamba ve Perşembe günleri kurul çalışmalarına katılıyordum. 1999 yılına kadar tam 7 yıl Din İşleri Yüksek Kurulu'ndaki hizmetimiz devam etti.

KADER: Akademik hayatınız boyunca birçok talebe yetiştirdiniz, çok sayıda eser telif ettiniz. Bize biraz hocalığınızdan ve akademik faaliyetlerinizden söz edebilir misiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: Doçentlik unvanı aldığımız 1978 yılından emekli olduğumuz 2008 yılına kadar, yani tam 30 yıllık süreçte gerek Yüksek Lisans ve Doktora danışmanlığı yaparak gerekse de Yardımcı Doçentlik, Doçentlik ve Profesörlük jürisi olarak yazdığımız raporlarla pek çok ilim adamının yetişmesinde emeğimiz ve katkımız olmuştur. Bunlardan ilk aklıma gelenler Bekir Topaloğlu, İbrahim Kafi Dönmez, M. Saim Yeprem, Hayrettin Karaman, Süleyman Uludağ, Ahmet Saim Kılavuz, Mustafa Kara, M. Said Yazıcıoğlu, Şaban Ali Düzgün, Ahmet Akbulut, Ali Osman Koçkuzu, Orhan Karmış, Mustafa Uzunpostalcı, Mehmet Aydın, Nadim Macit, Mevlüt Özler, Süleyman Toprak, Ramazan Altıntaş, Halife Keskin, Bekir Karlığa, Hasan Kamil Yılmaz, Mustafa Çağrı... Daha niceleri...

Telif, tercüme ve kitap çalışmalarımız hem Erzurum'da hem de Konya'da bereketli bir şekilde devam ediyordu. İlk kitaplarımızdan biri Konya'da Süleyman Toprak ile birlikte ortak çalışmamız olan *Kelam: Tarih, Ekoller, Problemler* idi. 1988'de yayımladığımız bu eser üniversite yayın evinin de ilk kitabı oldu. Bu çalışmamız çok rağbet gördü ve birçok fakültede ders kitabı olarak okutuldu, okutulmaya da devam ediyor. Şu an Tekin Kitabevi basımını yapıyor. On baskıdan fazla oldu sanırım. Yine Süleyman Toprak ile birlikte imam hatip liseleri için hazırladığımız *Akaid Ders Kitabı* 12 yıldan fazla okullarda okutuldu. *İslam Akaidi* adlı kitabımız da Esra Yayınları'nda basıldı. Mustafa Çalışkan bunu Kitap Dünyası'nda basıyor hala. 1990 yılında *Kur'an ve İnsan* adlı kitabımız yine Esra yayınlarından çıktı. Daha önce Erzurum'da yayımlanan Ebu'l-Vefâ et-Taftazânî'den yaptığımız tercüme *Ana Konularıyla Kelam* adıyla ikinci kez Konya'da basıldı. 1992 yılında *Kelâm Tarihi*; 1997 yılında *Bakillânî ve İnsan Fiilleri* (2. Baskı); 2000 yılında *Din ve Toplum* adlı çalışmalarımız yayımlandı. Ayrıca Salih Suphi'den tercüme ettiğimiz *Ölümden Sonra Diriliş*; Pezdevî'den tercüme ettiğimiz *Ehl-i Sünnet Akâidi* adlı eserleri de tekrar zikretmek gerekir. Telif ve tercümelerle birlikte 15 kadar kitabımız ümmetin istifadesine sunuldu. Sadaka-i câriye olarak kabul edileceğini, kurtuluşumuza ve Rabbimizin rızasını kazanmamıza vesile olacağını ümit ediyoruz.

Konya'da vesile olduğumuz hayırlı işlerden biri de Kelâm Koordinasyon Toplantısıdır. 1996 senesinde bu toplantıların ilkinin Konya'da gerçekleştirdik. Tüm kelâm hocalarını orada misafir ettik. Bu toplantıda kelâm camiasının dertleri, sıkıntıları ve çözüm önerileri masaya yatırılıyor, samimi ve sıcak bir ortamda yapılması gerekenler konuşuluyordu. Daha sonra bu toplantının hatırası Süleyman Toprak, Kamil Güneş, Mehmet Bayyığıt ve Muhiddin Okumuşlar'ın gayretleriyle mütevazı bir kitapçık halinde yayımlandı. İlahiyat camiasında bu toplantıların

öncüsü biz kelâmcılar olduk. Konya’da başlayan bu toplantılar bugüne kadar kesintisiz bir şekilde devam etti. Bu toplantıların bereketli olmasında toplantının Konya’da ve bizim makbul duamızla başlamasının tesiri olduğunu ümit ediyorum.

KADER: Konya Selçuk Üniversitesi’nden 2008 yılında emekli oldunuz. Emeklilik sonrasında Diyanet’te ikinci kez görev aldınız. Bu kez Diyanet Vakfı müteveli heyetinde bulundunuz. Bize biraz bu dönemdeki tecrübelerinizden bahsedebilir misiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: Din İşleri Yüksek Kurulu üyesiyken Konya’dan haftalık gidiş-geliş yapıyordum Ankara’ya. Bu kez 50 yıl önce lisans için geldiğim Ankara’ya temelli taşınmak durumunda kaldım. 2009 yılı Nisan ayında bir gün Ali Bardakoğlu telefon etti. Hocam, Türkiye Diyanet Vakfı Müteveli Heyetine seçildiniz. Yatağı yorganı toplayıp geliyorsunuz dedi. Benim bir şeyden haberim yok tabi. Ama daha önce İçişleri Bakanı Beşir Atalay ve Devlet Bakanı M. Sait Yazıcıoğlu beni Ankara’ya davet etmiş, orada bir görev almamı istemişlerdi. Herhalde bu temennilerini hayata geçirerek vakıf heyetine girmemi teklif etmişlerdi. Bu teklif herkes tarafından da tasvip görmüştü.

Diyanet vakfındaki görevime başladıktan sonra ikinci başkanlığı tevdi ettiler bize. Orada 6 yıl görev yaptık. Diyanet vakfını o dönemde iyi tanıdım. Görev esnasında birçok hayırlı işe imza attık, çok sayıda ülkeyi ziyaret etme imkânı bulduk. *Ümmetle Birlikte* (Hocamızın hatıratı. Konya: Kitap Dünyası Yayınları, 2015) kitabını bu dönemde yazdık. Bu kitap da çok rağbet gördü ve kısa sürede ikinci baskıyı yaptı. İşte bu kitap vakfın bir bereketidir. Bu kitapta vakfı anlattım. Bu vakfı kuranlar, dört kapı diyorum ben onlara, biri rahmetli oldu diğerleri hayatta. Tayyar Altıkulaç, Yakup Üstün, Ahmet Uzunoğlu, biri de o dönemin diyanet işleri başkanı Lütfü Doğan. O vakfın kuruluşuna müzahir olmuş. Dört kapı kırk makamdan mülhem ben bunlara dört kapı diyorum. Bunlar gerçekten çok büyük hayır kapıları açtılar bu vakfı kurmakla. Bir marka haline geldi şimdi vakıf. Çok güzel hizmetler icra ediyor. Dünyanın dört bir yanından binlerce talebe okutuluyor.

Bir anekdot anlatayım sana. Kayseri’de vakfın müzahir olduğu bir imam hatip lisesi var. Burada İslam dünyasından gelen Afrikalı, Asyalı, Ortadoğulu birçok talebe var. Oradan mezun olanlar yine Kayseri Erciyes ilahiyata devam ediyorlar. Bir gün bu talebelerin imtihanına gittik. Ben, M. Emin Özafşar ve bir kişi daha, ismi şimdi aklıma gelmiyor. Üçümüz gittik, aralarından talebe seçeceğiz. Karşımıza biri geldi, adı Abdülevvel. Taylandlı, boylu poslu, nefis bir Türkçesi var. Çocuk geldi karşımıza, Kur’an okuması, notları, her şeyi mükemmel. Ama bu çocuk ilahiyatı Kayseri’de okuyacak. Hiç unutmuyorum, çocuk bana şunu dedi. Benim babam İslam’ın ilk payitahtı Medine’de okumuş. Buraya gelirken babam bana, oğlum sen Türkiye’ye gidiyorsun. İslam’ın son payitahtı İstanbul’da okuyacaksın dedi. Babamın böyle bir dileği var dedi. Taylandlı bu çocuk. Kalktım çocuğu tebrik ettim ve dedim ki senin için özel karar aldırıyorum. Sen İstanbul’da okuyacaksın ilahiyatı. Çocuk liseyi bitirince gitti İstanbul’a. Bir sene sonra bir vesileyle Necmettin Nursaçan’ı ziyarete gittim, talebelerle ilgileniyor orada. Dedi ki hocam, bu çocuk geçenlerde bir camide Cuma namazı kıldırdı. Ben de cemaatten biriyim. Hutbede Cibrîl Hadisi’nden bahsetti. Vallahi Allah şahittir, o hadisi sanki ilk defa dinliyormuş gibi oldum dedi. Böyle şeyler yaşadık orada. Diyanet vakfı gerçekten çok güzel hizmetlere vesile oldu. Vakıf bünyesinde dünyanın dört bir yanındaki Müslüman kardeşlerimizi ziyaret etme fırsatı bulduk. Rusya, Tataristan, Türki cumhuriyetler, Kafkasya, Azerbaycan, Kuzey Irak, Batı Trakya, Kosova, Üsküp, Nijer...

Gitmediğimiz yer kalmadı. Oralardan talebeler bulduk, seçtik, getirdik. Okuyup döndüler ülkelerinde hizmet ediyorlar. Diyanet vakfı bu anlamda çok önemli bir müessese. Kuranlardan da hizmet edenlerden de Allah razı olsun.

KADER: Şimdi biraz da kelâm hakkındaki düşüncelerinizi sormak istiyorum hocam. Kelam ilminin bugünkü konumu ve işlevi hakkında ne düşünüyorsunuz? Kelâmı yenileme çalışmalarına nasıl bakıyorsunuz?

Şerafettin GÖLCÜK: Bana göre kelâm Kur'an'ın felsefesi, başka bir deyişle Kur'an'daki inançla ilgili ayetlerin akıl ekseninde yorumlanmasıdır. Bu manada Kur'an aklın idrakine sunulmuş en önemli lütüftür. Kur'an insan aklıyla değer kazanır, akıl yoksa Kur'an da bir anlam ifade etmez. Bu ikisi birbirini tamamlayan iki rehber, iki bilgi kaynağıdır. Bu manada kelâm değişen zaman ve zeminlerde Kur'an'ın akli yorumudur. Yani kelâmın asıl kaynağı Kur'an'dır. Zaman zaman bazı fırkalar nakli aklın önüne geçirmişlerse de Mu'tezile olsun Ehl-i sünnet kelâm ekolleri olsun tüm kelâmcılar metot olarak akli kullanmış, akli istidlal vasıtalarının en üstünü kabul etmişlerdir. Kelâm ilminin bir diğer özelliği de değişen zaman ve zemine göre yöntemini değiştirebilmesidir. Günün ihtiyaçlarına ve problemlerine cevap üretebilmek için, asıl gayesinden ve ilkelerinden sapmadan, vesilelerini değiştirebilmiştir. Kelâm tarihinde bunun birçok örneğini görmek mümkündür.

Kelâma duyulan ihtiyaç günümüzde çok daha fazla kendisini hissettirmektedir. Fakat kelâmın mevcut durumunu gözden geçirmesi, bir nefis muhasebesi yapması, çağın istekleri karşısında yöntem ve içerik bakımından bir yenilenmeye gitmesi de elzem görünmektedir. Çünkü çağımızda yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile kitle iletişim araçlarındaki değişimler, değerlerin, inançların ve kutsalların yeniden gözden geçirilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda kelâm ilminin de modern insanın sorgulamaları ve değer yargılarındaki değişimlere hazırlıklı olması gerekmektedir. Düin olduğu gibi bugün de kelâmın iki temel konusu vardır. Biri Allah diğeri insandır. Bu iki varlık arasındaki ilişkiyi sağlayan ise vahiydir. Vahyi anlamak için insana bahşedilen araç ise akıl ve ona yardımcı olacak duyu organlarıdır. Kelâm tarihinde Allah'ın anlaşılabilmesi için büyük araştırmalar ve çalışmalar yapılmıştır. Fakat bugünden önceki tüm kelâm müktesebatına dair çalışmalar artık bir nevi kelam tarihi çalışmalarıdır. Bu birikime ve mirasa çağdaş kelâm çalışmalarında ancak belli bir oranda yer verilmelidir. Kanaatimizce hâlihazırda kelâmın konularının yarısı Kur'an öğretisi şeklinde organize edilmelidir. Kalan yarısı da kelâm tarihi ve klasik kelam problemlerinden oluşmalıdır. Böylelikle hem kelâmın mirası ihmal edilmemiş olur hem de her çağın kitabı Kur'an günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yorumlanmış ve anlaşılmış olur. Kelâm ilmi de böylelikle tarihte kalmış bir ilim olmaktan kurtulur, dinamik hüviyetine kavuşmuş olur.

KADER: Son olarak kelam ilmini tahsil eden genç kardeşlerimize ilim yolculuklarında ne gibi tavsiyelerde bulunmak istersiniz?

Şerafettin GÖLCÜK: Gençlere en önemli tavsiyem şu olur. Meselelere içeriden baksınlar, benimsesinler, dışarıdan bakmasınlar. Şikago'dan, şuradan buradan bakmasınlar. Kimisi oradan

bakıp İslam'ı anlamaya çalışıyor. Biliyorsun değil mi bunları? Bir oryantalist gözüyle kendi dinimize bakmayalım. Bizde maalesef çok var böyle yapan. Bir hadisçiye hadisleri iyi benimsesin önce. Onlarda hata aramasın. Kelamcıysa eğer böyle müşkil meselelerin üzerine çok fazla gitmesin. Kelâm ilmi usulu'd-dindir. Yani kelâm İslami ilimler için bir motor görevi görür. Allah nübüvvet makamına getirdiği kimselere hangi görevi verdiyse, kelamcılara da aynı görev düşmektedir bugün. Biz bugün o dinin asılları dediğimiz şeyi öğrenmek ve öğretmekle sorumluyuz. Kelâm bir müdafaa, savunma ilmi değildir. Dolayısıyla bu ilimle iştigal edenler dine içeriden baksınlar, benimsesinler. Sevsinler, yaptıkları işi. Allah her kuluna böyle şerefli bir ilimle uğraşmayı nasip etmez. Bunu iyi bilsinler. Dolayısıyla onun bunun dediğine, kiyl-ü kâle çok fazla itibar etmesinler. Kur'an'ı esas alsınlar.

Ben bugün Kur'an'dan başka bir şey okumuyorum. Kur'an beni bana anlatıyor, Rabbimi bana tanıtıyor. Kur'an'ı ve sünneti esas alsınlar. Bu sahih sünnet lafını da çok tutmuyorum ben. Çünkü o sahih olarak kabul etmediğimiz şeylerin içinde ne kadar hikmetli şeyler var. Jacques Berque şunu söylerdi. Sizin birliğinizi sağlayan şu Muhammediniz var ya, odur derdi. Siz bilerek veya bilmeyerek tüm Müslümanlar onun hareketlerini tekrar ediyorsunuz. Bu Hıristiyanların böyle bir önderleri yok. Hz. İsa kurgusal, hayali bir şahsiyet çünkü. Böyle söylüyordu. Dolayısıyla peygambersiz bir din olmaz. Peygamberimizden bize ne geliyorsa hepsine inansınlar, reddetmesinler. Maalesef bazı hadisçilerimizin hadislerle, râvilerle dalga geçercesine konuşmalarına tanık oluyoruz. Buhârî kim oluyormuş diyenler oluyor. İsmi vermeyeceğim. Ben bütün olarak hadislerin hepsi bizimdir diyorum. Ha kullanırsın kullanmazsın o ayrı mesele. Ama reddetmeyeceksin, kendi yerinde dursun. Adam diyor ki, bizim sizin gibi çocukluğu, gençliği, yaşlılığı, bilhassa peygamberliği yirmi dört saat kayıt altına alınmış bir önderimiz yok. Hz. İsa blok halinde İncil'i aldı, okuyabildi ancak. Yazdıramadı, ezberlemedi, öğretmedi. Hz. İsa'dan otuz sene sonra, miladi altmış yılından sonra İnciller yazılmaya başlandı. Bunları bilirsin. Matta'ya göre, Yuhanna'ya göre, Markos'a göre İnciller yazıldı. Bizim Ebû Bekir'e göre, Ömer'e göre, Ali'ye göre Kur'anlarımız var mı, yok. Allah'a göre Kur'an'ımız var. Hz. Muhammed ne yaptı, kendinden bir nokta bile ilave etmedi. Böyle bir dinin mensuplarıyız. Allah böyle bir zamanda bize böyle bir görev tevdi etmişse, ben şunu diyorum, biz Hz. Peygamber'in bu devirdeki varisleriyiz. Karabük'teki toplantıda söyledim bunu, Allah ömür verirse Giresun'a da gelip söyleyeceğim. Gerçek budur. Şunu da söyleyip bitireyim. İstanbul şuanda resmen değil ama fiilen payitahttır bence. Mekke orada duruyor, Medine ikinci şehrimiz, Kudüs üçüncü şehrimiz, Diyarbakır dördüncü şehrimiz, Antakya beşinci şehrimiz. Bunların hepsi önemli. Ama Ankara, Karabük, nerede Allah'ın ismi anılıyorsa biz orada görevli olduğumuzu unutmamalıyım. Onun için işimizi benimseyelim, sevelim. Allah'a şükredelim, bizi böyle bir görevle taltif ettiği için gece gündüz hamd edelim.

KADER: Muhterem hocam, kıymetli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederiz. Hocamın hocası olarak sizinle bu mülakatı yapmak benim için çok kıymetliydi. Rabbim size sağlık, sıhhat ve afiyet versin; yetiştirdiğiniz öğrencileri, telif ettiğiniz eserleri ve yaptığınız hizmetleri Dâr-ı bekâ'da size şfaatçi kılsın. Bizlere de sizin başlattığınız hizmetleri daha ileriye taşımayı nasip etsin. Allah razı olsun.

Şerafettin Hocamızın Ankara Eryaman'daki Evinden...

